

Verbets olika former

Hur använder man verbets olika former?

Du ändrar på verbens form, lägger till ändelser eller byter vokaler, när du kommunicerar om olika saker.

Översikt

Här följer en översikt över verbets olika former.

Olika tidsformer

Ändring av verbets form därför att du kommunicerar i olika tidsformer.

Nutid

Han tycker om att **spela** piano.

Han **spelar** piano.

Dåtid

Han **spelade** piano.

Han har **spelat** piano.

Han hade **spelat** piano.

Framtid

Han kommer att **spela** piano.

Befallning eller uppmaning

Ändring av verbets form därför att du kommunicerar en befallning eller uppmaning.

Spela tyst!

Gör en handling

Ändring av verbets form därför att du beskriver att någon eller något gör en handling.

En **spelande** man.

Utsatt för en handling

Ändring av verbets form därför att du beskriver att någon eller något har blivit utsatt för en handling.

Artikel från www.ordklasser.se. Testa dig själv på www.grammatiktest.se

Copyright © 2012 Peter U Larsson www.peterularsson.se

Ett **spelat** musikstycke.

Utsatt för en handling på ett annat sätt

Ändring av verbets form därför att du på ett annat sätt beskriver att någon eller något har blivit utsatt för en handling.

Musikstycket blev **spelat** av honom.

Musikstycket **spelades** av honom.

Verbets fyra grundläggande former

Verbets fyra grundläggande former är **infinitiv**, **imperfekt** eller **preteritum**, **supinum** och **perfekt particip**. Se förklaring på de olika formerna nedan.

Infinitiv

"Infinitiv" är grundformen av verbet. Det är namn på en handling eller visar att någon eller något är i ett visst tillstånd utan att ange någon tid.

Ibland sätter man ordet "att" framför denna formen av verbet.

Detta är den form av verbet som står i ordböckerna.

Ordet infinitiv betyder ursprungligen "obegränsad".

"Infinitivmärke" är ordet "att" som man kan ställa framför grundformen av verben.

Verb som står i grundformen infinitiv:

- att läsa
- att springa.
- att studera
- att bliva
- att titta
- att söka
- att vara

Verb som står i grundformen infinitiv:

- Att **läsa** är alltid roligt.
- Hon gillar att **springa**.

- Olle brukar **leka** på eftermiddagen.
- Att **studera** är nödvändigt.
- Han tycker om att bara **vara**.
- Du måste lära dig att **titta** efter.
- Lisa kan **cykla** snabbt.
- Att **söka** i djungeln är svårt.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med olika verb som står i grundformen infinitiv.

Övningsuppgift

Titta efter i en ordbok vilken form verben står i.

Imperfekt eller preteritum

"Imperfekt" eller "preteritum" är en verbform som används när man skall kommunicera om handlingar eller tillstånd, som inträffade tidigare.

Se artikeln [Verbets tempus](#) för att läsa mer angående imperfekt och preteritum.

Verb som står i verbformen imperfekt eller preteritum:

- Jag **sprang** till skogen.
- Han **red** till huset igår.
- De **spelade** fotboll hela dagen.
- Hon **var** ledsen igår.
- De **målade** huset.
- Hunden **vaktade** huset.

Övningsuppgift

Skriv ner olika meningar med verb som är i imperfekt- eller preteritumformen.

Supinum

"Supinum" är en verbform som används när man skall kommunicera om handlingar eller tillstånd, som har eller hade inträffat tidigare.

Supinum är namn på en verbform som används efter hjälpverben har och hade.

Verbet slutar alltid på bokstaven "t" när det står i supinum.

Verb som står i supinumformen:

- Jag har **putsat** bilen.
- De hade **flyttat** trädet.
- Hon har **varit** lycklig.
- Stina har **diskat** noga.
- Olle hade **tagit** ner tältet.
- Karl-Oskar har **avslutat** kursen.

Övningsuppgift

Skriv ner olika meningar med verb som är i supinumformen.

Particip

"Particip" är namn på en verbform som du kan använda för att beskriva någon eller något.

Verbet "springa" omgjort till en verbform som här beskriver en man: En **springande** man.

Verbet "måla" omgjort till en verbform som här beskriver en tavla: En **målad** tavla.

Det finns två olika sorters particip: perfekt particip och presens particip.

Perfekt particip

"Perfekt particip" är en verbform som du använder för att beskriva att någon eller någon har blivit utsatt för en rörelse eller handling.

Denna verbform slutar på ändelserna -ad, -d, -t, -en eller -dd.

Meningar med verbformen perfekt particip:

- En **skriven** bok ligger på bordet.
- En **köpt** fisk är alltid bäst.
- Han vill inte ha en **sparkad** boll.
- Köp en **målad** stol.
- En **räfsad** gräsmatta är alltid snyggast.
- Han gick fram till en **skadad** person.

Andra exempel med verbformen perfekt particip:

- Boken är **skriven** av honom.

- Båten blev **lagad** av Sture.
- Bilen är **fixad**.
- Brevet är **skrivet** av Ulla.
- Bordet är **lagat** av Hugo.
- Toaletten blev noga **rengjord**.
- Maten blev **uppäten** av hunden.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med olika verb i formen perfekt particip.

Presens particip

Presens particip är en verbform som du använder för att beskriva en rörelse eller handling, som någon eller något håller på med.

Denna verbform slutar på ändelserna -ande och -ende.

Verbformen presens particip:

- En **kastande** man står på fältet.
- De gick till en **skrattande** man.
- En **gråtande** kvinna kom hem till oss.
- Han dansade med en **leende** flicka.
- Jag såg en **hoppande** groda i dammen.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med olika verb i formen presens particip.

Verbets tema

"Verbets tema" är namn på de fyra grundläggande formerna hos verbet uppställda i en viss ordning: infinitiv, imperfekt, supinum och perfekt particip.

"Ta tema på verbet" kallas det när man säger eller skriver de grundläggande formerna av verbet i en viss ordning.

Ordet tema betyder från början "uppställning".

Tema hos några olika verb:

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- se – såg – sett – sedd / sett
- lägga – lade – lagt - lagd
- måla – målade – målat – målad / målat
- väcka – väckte – väckt - väckt
- skriva – skrev – skrivit – skriven / skrivet

Meningar:

- Jag tycker om att **skriva**.
- Han **skrev** inte till mig.
- Har du **skrivit** ner vad du skall handla?
- Boken är **skriven** av Olle W.
- Brevet är **skrivet** med bläck.

Övningsuppgift

Skriv ner och ta tema på några olika verb.

Hjälpverb i de olika temaformerna

Hjälpverben böjs också i de olika temaformerna.

Infinitiv – imperfekt – supinum

- Ha – hade – haft
Han **hade** målat garaget.
- Vara – var – varit
Hon **var** älskad hemma.
- Skola – skulle – skolat
Vi **skulle** resa snart.
- Bli – blev – blivit
De **blev** påhejade av publiken.
- Kunna – kunde – kunnat
Olle **kunde** cykla snabbt.
- Vilja – ville – velat
Sture **ville** åka snabbt.

- Få – fick – fått

Berit **fick** snyta barnet.

- Vara tvungen att – måste / var tvungen att - varit tvungen att

Du **måste** lägga dig nu.

Övningsuppgift

Skriv ner och ta tema på olika hjälpverb.

Fler verbformer

Här följer fler former av verbet.

Imperativ

"Imperativ" är namn på den verbform som du använder för att uttrycka en befallning, order eller uppmaning.

Ordet imperativ betyder ursprungligen "befalla".

När man vill befälla, ge en order eller en uppmaning använder man den verbform som kallas imperativ.

Man säger då att verbet står i imperativ eller imperativform.

Verb som står i imperativ:

- **Kalla** på honom!
- **Ropa** på Nils!
- **Hämta** hit henne!
- **Kom** hit!
- **Skriv** tydligt!

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med olika verb som står i imperativformen.

Verbets aktiva och passiva form

Du kan kommunicera med hjälp av verb på olika sätt och använda aktiv eller passiv form av verbet.

Aktiv form av verbet:

Olle **tvättar** bilen.

Passiv form av verbet:

Bilen **tvättas** av Olle.

Samma mening kan man även skriva så här:

Bilen blir **tvättad** av Olle.

Verbet i aktiv form

"Verbets aktiva form" är en verbform man använder för att kommunicera om handlingar, som direkt görs av någon eller något.

Berit **klappar** hunden.

Verb i aktiv form:

- Han **målade** huset.
- Han **klippte** gräset igår.
- Stina ska **duka** bordet.
- Stig hade **köpt** båten.
- Nils **hissar** flaggan.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med verb i aktiv form.

Verbet i passiv form

"Verbets passiva form" är en verbform man använder för att kommunicera om handlingar, som någon eller något blir utsatt för.

I svenska språket bildar vi passiv form av verbet på två sätt.

1. Genom att lägga till ett "s" till verbet.

Hunden **klappas** av Berit.

Exempel:

- Huset **målas** av Nils.
- Huset **målades** av Nils.
- Huset har **målats** av Nils.
- Huset hade **målats** av Nils.
- Huset kommer att **målas** av Nils.
- Huset skulle ha **målats** av Nils.

2. Genom att använda hjälpverbet "bliva" plus perfekt-particip av huvudverbet.

Hunden blir **klappad** av Berit.

Exempel:

- Huset **blir målat** av Nils.
- Huset **blev målat** av Nils.
- Huset har **blivit målat** av Nils.
- Huset hade **blivit målat** av Nils.
- Huset kommer att **bli målat** av Nils.
- Huset skulle ha **blivit målat** av Nils.

Fler meningar med verb i passiv form:

- Huset blev **målat** av honom.
- Hunden hade **klappats** av honom.
- Bordet var **dukat** av Stina.
- Båten skulle **köpas** av Stig.
- Flaggan skall bli **hissad** av Olle.

Övningsuppgift

Skriv ner meningar med verb i passiv form.

Hur verben böjs - konjugationer

"Konjugation" är namn på en böjningsform hos verbet. Det finns fyra konjugationer i svenska språket.

Vilken **konjugation** tillhör verbet springa?

Verben tala, kalla, jaga och hoppa tillhör samma **konjugation**.

Verben skriva och frysa tillhör inte samma **konjugation**.

När du tar tema på verbet kan du se vilken **konjugation** det tillhör.

Man delar in alla verb i svaga (regelbundna), starka eller oregelbundna verb - beroende på hur de böjs när man tar tema på dem.

Varför heter det starka och svaga verb?

Vi har letat länge efter en förklaring till varför det heter starka och svaga verb. Till slut skrev jag till Svenska Akademin och frågade:

"Det är en lite futtig anledning, kan man tycka, men det är alltså så enkelt som att sådana verb som böjs regelbundet (spela - spelade - spelat) kan uppfattas som mesigare och tamare till formen (inte betydelsen) än sådana med oregelbundet mönster. (spricka - sprack-spruckit; gå-gick-gått).

Alla nybildade verb blir svaga/regelbundna, de är bara de som alltid varit starka - och som också är mycket gamla - som har denna i sig regelbundna men inte lika lätt förutsägbara böjning."

Svaga eller regelbundna verb

"Svaga eller regelbundna verb" är namn på verb som alltid har samma ändelser, när man tar tema på dem.

Det finns några olika sorters svaga eller regelbundna verb beroende på vilken ändelse de har i supinum och perfekt particip.

Första konjugationen: at-ändelse i supinum och ad-ändelse i perfekt particip

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Rop/a – rop/ade – rop/at – rop/ad
- Handl/a – handl/ade – handl/at – handl/ad
- Tal/a – tal/ade – tal/at – tal/ad
- Spar/a – spar/ade – spar/at – spar/ad
- Bevar/a – bevar/ade – bevar/at – bevar/ad

Meningar:

- Han måste lära sig att **spara**.
- De **sparade** till en bil.
- Olle har **sparat** länge till semestern.
- En **sparad** slant.

Andra konjugationen: t-ändelse i supinum och d-ändelse i perfekt particip

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Hör/a – hör/de – hör/t – hör/d
- Stäng/a – stäng/de – stäng/t – stäng/d
- Böj/a – böj/de – böj/t – böj/d

Meningar:

- Ni måste lära er att **stänga** dörren.
- Berit **stängde** affären.
- Vi har **stängt** nu.
- En **stängd** dörr är inte välkomnande.

Andra konjugationen: t-ändelse i supinum och t-ändelse i perfekt particip

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Köp/a – köp/te – köp/t – köp/t
- Löp/a – löp/te – löp/t – löp/t
- Stöp/a – stöp/te – stöp/t – stöp/t

Meningar:

- Vill du **köpa** kaffe?
- Johan **köpte** kakor till oss.
- De har **köpt** hus nyligen.
- Boken är **köpt** nyligen.

Tredje konjugationen: tt-ändelse i supinum och dd-ändelse i perfekt particip

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Sy – sy/dde – sy/tt – sy/dd
- Bo – bo/dde – bo/tt – bebo/dd
- Ro – ro/dde – ro/tt – ro/dd
- Tro – tro/dde – tro/tt – tro/dd

- Spå – spå/dde – spå/tt – spå/dd

Meningar:

- Jag tror inte att det går att **spå** någon.
- Ylva **spådde** Nils imorse.
- Gumman har **spått** Pär tidigare.
- Han hade aldrig blivit **spådd**.

Övningsuppgift

Skriv ner olika svaga verb och ta tema på dem.

Starka verb

"Starka verb" ändrar sin stamvokal när du tar tema på dem.

Fjärde konjugationen

Tema på starka verb:

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Falla – föll – fallit - fallen
- Rida – red – ridit - riden
- Äta – åt – ätit - äten
- Skriva – skrev – skrivit – skriven
- Gå – gick – gått – gången
- Ge – gav – givet - given
- Finna – fann – funnit - funnen
- Frysa – frös – frusit – frusen

Meningar:

- Skall vi **äta** nu?
- Han **åt** hamburgare igår.
- Hon hade redan **ätit**.
- All mat har blivit **äten**.

Övningsuppgift

Skriv ner olika starka verb och ta tema på dem.

Oregelbundna verb

"Oregelbundna verb" är namn på verb, som inte följer något bestämt mönster när man tar tema på dem.

Exempel på tema på oregelbundna verb:

Infinitiv – imperfekt – supinum – perfekt particip

- Sova – sov – sovit
- Skilja – skilde – skilt – skild
- Komma – kom – kommit – kommen
- Vara – var – varit
- Ha – hade – haft – med-havd

Meningar:

- Han vill inte **komma**.
- Olle **kom** igår.
- Familjen har inte **kommit** ännu.
- Våren är **kommen**.

Övningsuppgift

Skriv ner olika oregelbundna verb och ta tema på dem.

Nu vet du vad verbets former är och hur de används!